

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شماره: ۳۰۰/۱۳۳۴

تاریخ: ۱۴۰۵/۰۲/۱۳

پیوست: دارد

«اقتصاد مقاومتی»

در سایه وحدت ملی و امنیت ملی

جناب آقای دکتر سیدسجاد رضوی

معاون محترم درمان

موضوع: اطلاع رسانی به پزشکان در نحوه مواجهه با موارد حیوان گزیدگی در بیمارستان

با سلام و احترام

با توجه به بومی بودن بیماری کشنده هاری در کشور، به استناد آخرین دستورعمل کشوری و توصیه‌های سازمان بهداشت جهانی (WHO) برای کنترل و پیشگیری از بیماری هاری، موارد زیر در مورد نحوه مراقبت موارد حیوان گزیده با زخم‌های عمیق در بیمارستان برای پزشکان محترم به شرح زیر اعلام می‌شود:

۱. خطر انتقال ویروس هاری:

بخیه کردن زخم حیوان گزیده، به خصوص در صورتی که بافت‌های عمقی‌تر درگیر باشند، منجر به بسته شدن مسیره‌های طبیعی خروج ویروس از محل زخم شده و ریسک ورود ویروس به سیستم عصبی مرکزی و در نتیجه افزایش احتمال ابتلا به بیماری هاری را به طور چشمگیری افزایش می‌دهد. این اقدام در عمل، فرآیند درمان و پیشگیری را مختل و خطرناک نموده و حداقل باید به مدت ۱۰ روز به دلیل خطر ایجاد هاری خودداری شود.

در سال جاری دو مورد فرد حیوان گزیده به بیمارستان مراجعه کرده اند که هر دو در ناحیه صورت مورد گزش قرار گرفته اند و بخیه زده شده است و یکی از موارد توسط واحد مراقبت پیشگیری از هاری باز شده و مراقبت لازم صورت گرفته ولی مورد دیگر با امتناع فرد حیوان گزیده، بخیه باز نشده و متأسفانه مرگ ناشی از هاری ایشان تایید شد.

۲. انطباق با پروتکل‌های درمانی استاندارد:

پروتکل درمانی و پیشگیری از هاری که با تایید کمیته علمی کشوری در مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر تدوین و ابلاغ گردیده است، بر شستشوی کامل تمام زخم‌های ناشی از گزش حیوان مهاجم (حداقل ۱۵ دقیقه با آب و صابون)، ضدعفونی با بتادین یا الکل ۷۰٪، و در صورت لزوم، تزریق واکسن و سرم ضد هاری تأکید دارند. بخیه زدن در هیچ مرحله‌ای از این پروتکل جایگاهی ندارد و مغایر با اصول پیشگیری و درمان، این بیماری تلقی می‌شود، البته در موارد استثنا و با نظر پزشک متخصص ممکن است پس از شستشوی صحیح ضایعه و تزریق سرم ضد هاری نیاز به بخیه داشته باشد که آن هم بخیه شل و فقط روی عضو حیاتی پوشیده می‌شود و لزومی به بخیه زدن تا روی پوست وجود ندارد.

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شماره: ۳۰۰/۱۳۳۴

تاریخ: ۱۴۰۵/۰۲/۱۳

پیوست: دارد

«اقتصاد مقاومتی»

در سایه وحدت ملی و امنیت ملی

بنابراین مجدد تاکید و توصیه می شود از بخیه زدن زخم عمیق موارد حیوان گزیدگی ارجاعی به بیمارستان خودداری گردد مگر با صلاحدید پزشک متخصص و در شرایط ویژه که در این چنین موارد مطابق پروتکل عمل شود و حتما قبل از سرم ضد هاری در زخم تزریق گردد.

۳- ضرورت آموزش و نظارت مستمر:

انتظار می رود معاونت محترم درمان دانشگاه ها، مراتب را به کلیه مراکز درمانی، بیمارستان ها، کلینیک های خصوصی، درمانگاه ها و پرسنل بهداشتی-درمانی مرتبط با درمان موارد حیوان گزیدگی ابلاغ نموده و بر اجرای دقیق آن نظارت مستمر داشته باشند. برگزاری دوره های آموزشی بازآموزی برای کادر درمانی در خصوص آخرین پروتکل های پیشگیری از هاری و اعلام آدرس واحدهای مراقبت و پیشگیری از هاری به تفکیک شهرستان ها به تمامی واحد های درمانی (مطب های خصوصی، بیمارستان ها، درمانگاه های سایر بخش ها شامل بخش نظامی، انتظامی، تامین اجتماعی و ...) برای اقدامات فوری افراد مواجهه با حیوان گزیدگی با هماهنگی معاونت محترم بهداشتی دانشگاه ها برنامه ریزی و اجرا شود. خواهشمند است دستور فرمایند به منظور پیشگیری از بروز هاری توسط دانشگاه های علوم پزشکی، به بیمارستان های کل کشور و کلیه واحدهای تابعه اطلاع رسانی شود تا به نحو مقتضی تمهیدات لازم جهت حصول اطمینان از رعایت پروتکل های استاندارد و جلوگیری از هرگونه اقدام درمانی نادرست در موارد حیوان گزیدگی اتخاذ گردد.

دکتر علیرضا رئیسی
معاون بهداشت